

ΚΩΔΙΚΕΣ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΘΥΡΑ

Μιλτιάδης
Σαραντάρης:
"Θρησκ." Ε!
1934

Εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα περίπου χιλ. μέτρων Δυτικῶς τῆς Κων)-
πόλεως καὶ δεκαοκτὼ Β. Α. τῆς Σηλυβρίας εὐρίσκεται ἡ μικρὰ πόλις τῶν
Μετρῶν.

Ἡ πόλις αὕτῃ ἐγένετο γνωστοτέρα κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους
(1912—1913) ὑπὸ τὸ Τουρκικὸν τῆς ὄνομα, τὸ τῆς Τσατάλτζας ἐκ τῆς παρ'
αὐτὴν γενομένης κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου 1912 αἱματηρᾶς μάχης.
Ἡ ἱστορία της, ὡς καὶ ἡ ἱστορία τόσων ἄλλων πλέον ὀνομαστῶν Θρακι-
κῶν πόλεων, αἵτινες οὐχὶ μόνον διέπρεψαν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους,
ἀλλὰ καὶ διέσωσαν καὶ διετήρησαν τὸν ἀκραιφνῆ ἑλληνικὸν τὸν χαρα-
κτῆρα κατὰ τοὺς μακροὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας, διὰ τὰ τὸν παραδώσωσι μέ-
χρις ἡμῶν, μέχρι τῆς ἀποφράδος ἡμέρας καθ' ἣν ἐφηρομόσθη ἡ ὑποχρεω-
τικὴ ἀνταλλαγὴ τῶν ἐλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν καὶ τῆς πέραν τοῦ Ἐ-
βρου, τῆς ἀνατολικῆς Θράκης, ὀλίγον μᾶς εἶναι γνωστή.

Αἱ Μέτραι ἦ κοινῶς οἱ Μέτρες μέχρι τοῦ 1909, ὅτε προήχθησαν εἰς
μητροπόλιν ¹⁾, κατὰ τὴν σώζομένην ἐκκλησιαστικὴν τάξιν ἀναφέρονται
πάντοτε ὡς μία τῶν πολλῶν ἐπισκοπῶν τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας ²⁾
κεχωρισμέναι τῆς ἐπισκοπῆς Ἀθύρα. Ὡς πρῶτος δ' Ἐπίσκοπος Μετρῶν ἦ
ἀκριβέστερον Μετρῶν ἀναφέρεται ἀπὸ τοῦ 783 ὡς συμμετασχὼν εἰς τὴν
Ζ' οἰκουμενικὴν σύνοδον ³⁾.

¹⁾ Ἐκκλ. Ἀλήθεια τόμ. ΚΘ'. (1909) σ. 300.

²⁾ Ράλλη καὶ Ποτλῆ Συντ. τόμ. Ε'. σελ. 476. Ὁ Μέτρων φέρεται 15ος εἰς τὴν
τάξιν ὁ δὲ Ἀθύρων 17ος.

³⁾ Ἀνθ. Ἀλεξούδη χρονολ. κατάλογοι. «Νεολόγος» ἐφ. Κων)πόλεως 1892 Ἀπρι-
λίου 30,

Εἶνε ὁμως ἄγνωστος ὁ χρόνος τῆς συγχωνεύσεως αὐτῆς μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Ἀθύρα. Αἱ περὶ τῶν ἐπισκοπῶν τούτων ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Γεδεῶν διατυπούμεναι σκέψεις ὡς καὶ τὰ περὶ τῆς καταστάσεώς των κατὰ τὰ τελευταῖα πρὸ τῆς ἀλώσεως καὶ τὰ μετ' αὐτὴν ἔτη μοὶ φαίνονται (δρθαί ¹⁾).

Οἱ κώδικες τῆς Ἐπισκοπῆς Μ. καὶ Ἀθύρα ἀνάγονται εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ 1577 κτ' ἐντεῦθεν ἔτη. Τοῦτο συνάγεται ἐκ τοῦ ἐν τῇ σελίδι 5 τοῦ κώδικος ἀντιγράφου ἐνὸς πατριαρχικοῦ γράμματος· τοῦ ἴσου καὶ ὁμοίου τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος τοῦ οἰκουμενικοῦ Ἱερεμίου. Τὸ ἔγγραφο φέρει ὡς ἡμερομηνίαν ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ Ἰνδικτιῶνος δ'. Ἀλλ' εἶναι κατάδηλον ἐκ τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος ὅτι ἀντεγράφη παρὰ τοῦ τότε Ἐπισκόπου Μετρῶν καὶ Ἀθύρα Διονυσίου, ὅστις ἐν σελίδι 8 ὑπογράφει ἰδίαν του πρᾶξιν μὲ ἡμερομηνίαν Ἰνδικτιῶνος θ' Δεκεμβρία λα'. Καὶ πᾶν ἐπίσκοπον τοῦτον θεωροῦμεν ἡμεῖς προκατόχον τοῦ Γερμανοῦ, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ ἀπὸ τοῦ 1761 μέχρι τοῦ 1783 ἐπισκοπεύσαντος ἐν Μέτραις Γερασίου, ὅστις εἰς τὸν χρονολογικὸν τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐπισκοπῆς Μετρῶν κατάλογόν του, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, κατατάσσει πρῶτον. Τὴν γνώμην αὐτὴν στηρίζομεν ἐπὶ τοῦ ἐν ταῖς σελίδι 2 καὶ 3 πρακτικοῦ καταγραφῆς τῶν σκευῶν τῆς ἐκκλησίας Μετρῶν καὶ Ἀθύρα. Τὸ πρακτικὸν ἐκεῖνο φέρει τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐπισκόπου Γερμανοῦ καὶ ἡμερομηνίαν ζ' δηλαδή 7090 ἀπὸ κτίσεως, συμπίπτουσαν μὲ τὸ 1582 ἀπὸ γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἀναφέρει δὲ τοῦτο ὅτι ἡ καταγραφὴ ἐγένετο κατέμπροσθεν τοῦ ἐπισκόπου κυροῦ Διονυσίου καὶ ὅτι ὁρισμένα ἐκ τῶν ἀπαριθμουμένων ἐν τῷ πρακτικῷ ἀντικειμένων ἐν οἷς καὶ τὴν πατερίτζαν τ' ἀφιέρωσεν ὁ κύριον Διονύσιος.

Οὕτω γνωρίζοντες ἐξ ἄλλων πρακτικῶν τοῦ κώδικος ὅτι ὁ μὲν Γερμανὸς ἐξηκολούθησε νὰ εἶναι ἐπίσκοπος καὶ μέχρι τοῦ 1587 ²⁾, τοῦ δὲ Διονυσίου ὅτι τὸ μόνον ἐνυπόγραφον πρακτικόν, φέρει ἡμερομηνίαν 31 Δεκεμβρίου, Ἰνδικτιῶνος θ' καὶ συνδυάζοντες ταῦτα πρὸς τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὰ 1573—χρόνον καθ' ὃν συνέπεσε νὰ πατριαρχεῖ τὸ πρῶτον ὁ Ἱερεμίας ὁ Β' ³⁾—ὅτι ἔχομεν ἀρχὴν Ἰνδικτιῶνος, ἀγόμεθα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ μὲν Δεκέμβριος τοῦ θ' ἔτους τῆς Ἰνδικτιῶνος ἐκείνης συμπίπτει πρὸς τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1581, ὁ δὲ Ἀπρίλιος τοῦ ἔτους δ' τῆς Ἰνδικτιῶνος μὲ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1577. Ἦτοι πρὸς τὸ χρονικὸν σημεῖον τῆς πρώτης ἐγγραφῆς εἰς τὸν κώδικα.

¹⁾ Ἐκκλ. Ἀλ. τ. (Α' 1910) σελ. 20—22 καὶ τ. ΑΖ' (1917) σελ. 100.

²⁾ Κώδ. σελ. 55.

³⁾ Οὗτος ἐπατριαρχευσεν τρίς, τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ 1572—1579.

Τοὺς κώδικας τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης, φαίνεται ὅτι πρῶτος κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους παρετήρησεν ὁ Ἀλ. Πασπάτης. Εἶνε γινωστὴ ἐξ ἄλλου ἡ δρασίς τοῦ ἀειμνήστου Πασπάτη ὅστις διὰ τοῦ παραδείγματός του ἐκαλλιέργησεν τὴν ἰδέαν τῆς δι' ἐπιτοπίου ἐρεῦνης μελέτης τῶν ἱστορικῶν προαστείων τοῦ Βυζαντίου ¹⁾ χωρὶς ἀτυχῶς νὰ εὕρῃ πολλοὺς μιμητάς ²⁾. Βραδύτερον, κατὰ τὸ 1884, ὁ ὀτρηρὸς ἐρευνητὴς τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν, μέγας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου χαρτοφύλαξ καὶ νῦν πρόεδρος μέλους τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, κ. Μ. Γεδεὼν δὲν ὤκνησε ν' ἀναδιφύσῃ καὶ τοὺς κώδικας τῆς καταφρονημένης ἐπισκοπῆς. ³⁾

Ἀλλά, ἐξ ὅσων δημοσιεύσων του ἐγὼ τοιλάχιστον γνωρίζω, φαίνεται ὅτι περιορίσθη εἰς τὸ νὰ σταχυολογήσῃ καὶ δημοσιεύσῃ ⁴⁾ μὴ μόνον

¹⁾ Ἀλ. Πασπάτης. Τὰ θρακικὰ προάστεια τοῦ Βοσπόρου. Ἐλ. Φιλ. Σύλλ. τόμ. IV. σ. 33 κ. ἐπ. Τὰ ἀνατολικά προάστεια τοῦ Βοσπόρου αὐτόθι σελ. 43 καὶ ἐπ.

²⁾ Μ. Γεδεὼν. Λίθοι καὶ κεράμια καὶ Ξ. Σιδερίδης.

³⁾ Ἐκκλ. Ἀλήθεια τ. Α'. (1910) σ. 20—22 Μ. Γεδεὼν. Ὅτι τοὺς ὀρθοδόξους τῆς ἐλευσίνης τῶν Μετρῶν ἐπισκοπῆς ἐπείμειναν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νέας Ρώμης.

⁴⁾ Οὕτω ἐδημοσίευσεν τὰ περὶ τῶν μεγάλων διεργηθέντων τῆς κραταιᾶς πόρτας. Τὰ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν προγεγονότων ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν. Ἐκκλ. Ἀλ. Τ. ΚΘ'. σ. 395, Ἀποσημειώματα Γερ. Μ. Γεδεὼν. Τὰ τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου γεγονότα (1768—1774) Ἐκκλ. Ἀλ. τόμ. λδ'. (1913) ὑπὸ τὸν τίτλον : Θρακῶν παλαιὰ πάθη. σελ. 366 κ. ἐ. Τὰ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ πρώτου μετὰ τὴν ἐπακολουθήσανσαν εἰρήνην πρέσβεως τῆς Ρωσσίας Νικ. Ρελνὴν. αὐτόθι συνέχεια.

Ἐκ τῶν δημοσιευμάτων τούτων δὲν ἔχω ὑπ' ὄψιν μου τὰ περὶ διεργηθέντων. Κατὰ συνέπειαν δὲν γνωρίζω κατὰ πόσον αἱ ἐν τῷ κώδικι σημειώσεις ἀπεδόθησαν πιστῶς. Κρίνων ὁμως ἐκ τῶν περὶ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου δημοσιευθέντων βλέπω ὅτι ὁ τότε διευθυντὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ δημοσιογραφικοῦ ὁργάνου, φρονίμως ποιῶν, ἀπέφυγεν ἐπιμελῶς καὶ ἐντέχνως ν' ἀναγράψῃ πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην νὰ θίξῃ τὴν σωβενιστικὴν φιλοτιμίαν τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως. Εὐχῆς ὅθεν ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἐδημοσίευσεν τὰ «Θρακικά» ὅλας τὰς ἱστορικὰς σημειώσεις τοῦ ἐπισκόπου Γερασίου αὐτολεξεί.

Δυνάμεθα ἐν τούτοις ἀπὸ τοῦδε ν' ἀναιρέσωμεν τὰ συνοδεύοντα τὸ δημοσίευμα ἐκεῖνο σχόλια τῆς Ἐκκλ. Ἀληθείας περὶ τῆς δῆθεν τουρκοφιλίας τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ ἀποκαλοῦντος ἀσεβεῖς τοὺς Ρώσους. Ἡ κατὰ τῶν Ρώσων ἀγαιάκησις τοῦ Γερασίου, παρακολουθήσαντος τὴν ἀγωνίαν τοῦ ἐν Τουρκίᾳ χριστιανικοῦ κόσμου κατὰ τὰ ἔξ ἐκεῖνα ἔτη καὶ γνωρίσαντος ἐκ τοῦ πλησίον τὰς κολοσσιαίας εἰς χρεῖμα καὶ αἷμα θυσίας τῶν ὑπὸ τοὺς Τούρκους χριστιανῶν ἰδίᾳ τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ, ὡς γράφει, τὰ κακὰ ὅπου ἔπαθαν οἱ Χριστιανοὶ δὲν περιγράφονται, καὶ ὅτι ἐχάθησαν χριστιανοὶ ραγιάδες εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα ἕως τετρακόσιες χιλιάδες, εἶναι πλέον ἢ δεδικοιολογημένη. Ἡ ψυχὴ τοῦ σεβασμίου ἐκείνου κληρικοῦ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀνεχθῇ τὴν ἐκ νέου—διὰ πράξεως ἔθνους χριστιανικοῦ—παράδοσιν εἰς τοὺς ἀλλοθρήσκους πόλεων καὶ χωρῶν, αἵτινες εἶχον ἀπελευθερωθῇ διὰ τῶν ὀπλων, γενομένην διὰ τὰ κέρδη, ὅπως γράφει, τῶν πραγματειῶν!

Ὁ διαπερηθὴς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους Ἑλλήν ἱεράρχης εἶχεν ἀπολύτως δίκαιον περριβάλλον εἰς τὴν ἐξιστόρησίν του. «Αὐτὰ ἐκέρδισαν εἰς αὐτὸν τὸν πόλεμον οἱ ἀσεβεῖς Ρῶσοι».

νον ἐκ τῶν σημειώσεων τοῦ ἐπισκόπου Γερασίμου, τοῦ ἀπὸ Μετρῶν κληθέντος τὸν Ἰούνιον τοῦ 1783 εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας. ¹⁾ Κατὰ τὰ ἄλλα ἠρκέσθη νὰ συστήσῃ εἰς τὸν τότε μητροπολίτη Ἡρακλείας Γρηγόριον νὰ διατάξῃ τὴν διὰ τοῦ διδασκάλου Γ. Χοριοιάδου ἀντιγραφὴν τῶν οὐσιωδεστέρων. Ἀδελὸν ὁμῶς κατὰ πόσον ἐκτὸς τῶν εὐαναγνώστων σημειώσεων τοῦ Γερασίμου ἐκίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ διδασκάλου ἐκείνου καὶ τὰ χειρόγραφα τῶν προγεγονότων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν τὰ ἐλαχίστην ὁμοιότητα ἔχοντα πρὸς τὰ γνωστὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ οὐδεμίαν συγγένειαν πρὸς τὴν ὀρθογραφίαν τῆς γλώσσης τῆς ἑλληνικῆς ²⁾.

Ἡ πλήρης λοιπὸν διευκρίνις τῶν ἀνεκδότων κωδίκων τῆς ἐπισκοπῆς Μετρῶν καὶ Ἀθύρα ὀφείλεται εἰς τὸν κ. Ἀναστάσιον Σταμούλην διότι κατ'ὀρθωσεν ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ὡς ἀπολεσθέντος θεωρουμένου κώδικος ³⁾. Τὸ δὲ Ταμεῖον Κ.Κ.Π. ἀνταλλάξιμων, ἐντεταλμένων τὴν περισυλλογὴν τῶν εἰς τὰς λόγῳ τῆς ἀνταλλαγῆς διαλυθείσας Κοινοτήτας ἀνηκόντων κειμηλίων, συνέλεξε καὶ κατέστησεν τοὺς προσίτους εἰς πάντα μελετητὴν. Οὕτω ὁ κ. Σταμούλης διὰ προσεκτικῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν παρουσίασεν εἰς τὸν σύλλογον Μεσαιωνικῶν Γραμμάτων κατὰ τὴν ΡΜΒ' τῆς 26 Μαρτίου 1933 συνεδρίαν ἐκείνου ἐνδιαφερούσας σελίδας ἐξ αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν περισυλλεγέντων τριῶν κωδίκων ἀξιολογώτερος εἶναι ὁ πρῶτος. Ὁ ἀρχαιότερος. Διότι ἐν αὐτῷ εὐρίσκομεν τὰς πράξεις δεκαοκτὼ ἐπισκόπων τῆς ἐπισκοπῆς, ὧν τινες ἐχορηγίσαν κατ' ἐπανάληψιν, βιογραφίας τινῶν ἐξ αὐτῶν καὶ ὡς εἶδομεν, ἀρκετὰς ἱστορικὰς σημειώσεις τοῦ Γερασίμου. Ὁ δεύτερος τῶν κωδίκων περιέχει σχεδὸν ἀποκλειστικῶς πράξεις καὶ σημειώσεις τοῦ Γερασίμου. Τρεῖς πράξεις τοῦ διαδόχου τοῦ Σωφρονίου, ἐν αἷς καὶ τὰ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ ἐν Μέτραις παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου κ. Γερασίμου καὶ τῶν μητροπολιτῶν ἁγίου Λιβύης κὺρ Ἀθανασίου καὶ τοῦ πάντερ. ἁγίου Πελαγωνίας κὺρ Συμεὼν πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν πρὸς τὸν μακαριώτατον ὑπηρεσιῶν του καὶ ὀλίγα τινα μεταγενεστέρων ἐπισκόπων.

Ὁ τρίτος εἶναι νεώτερον βιβλίον ἐκ τῶν κοινῶν κωδίκων τῶν κοινοτήτων.

Ἐκ τῶν πληροφοριῶν τοῦ πρώτου κώδικος πλουτίζεται καὶ ὁ χρονολο-

1) Ἐκκλ. Ἀλ. Τ. ΚΘ' (1909) σ. 395. Ἀποσημειώματα Γερασίμου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Μ. Γεδεών, Ἐπετ. Βυζ. Σπ. τοῦ 1930 σ. 163—170. Χρυσσοστ. Ἀθηνῶν.

2) Ἐκκλ. Ἀλ. 1909 αὐτόθι. Μ. Γ.

3) Μ. Γεδεών Ἐκκλ. Ἀλ. τ.Α. (1910) σ. 20—22 καὶ τοῦ αὐτοῦ Μνήμη Γανοχώρων ἐν Θρ. ἱστορ. σ. 109.

γικός κατάλογος τῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐπισκοπῆς Μερῶν ὁ γνωστός ἐξ ἄλλων πηγῶν ¹⁾).

Ὁ κώδιξ οὗτος περιέχει ἐνενήκοντα τέσσαρας σχεδὸν σελίδας ἀριθμηθείσας ἐσχάτως. Λέγομεν περίπου, διότι σελίδες τινες εἶναι ἀποκεκομμέναι κατὰ τὸ ἥμισυ. Ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν φαίνεται ὅτι καὶ πολλὰ ἄλλα φύλλα ἀπεσπάρσθησαν κατὰ καιροὺς. Διότι διακρίνονται τὰ ἴχνη εἴκοσι καὶ δύο ἀπεσπασμένων τοιούτων.

Ἔχει σχῆμα ἐπίμηκες· μήκος 0.30 καὶ πλάτος 0.20 τοῦ μέτρου. Φέρει δ' ἐξωτερικῶς δέρμα καστανόχρουν μὲ ἄκομψα ποικίλματα. Τὸ δέρμα πάντως προστετέθη βραδύτερον καὶ ἀφοῦ εἶχε γίνῃ ἤδη χρῆσις τοῦ βιβλίου. Οὐδόλως δ' ἀπίθανον κατὰ τὴν νέαν αὐτοῦ βιβλοδέτησιν νὰ ἐγένετο καὶ σύγχυσις καὶ μετὰθεσις τῶν γεγραμμένων φύλλων του, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὸ βιβλίον ἐστερεῖτο παντάπασιν σελίδων. Οὕτω θὰ ἐξηγεῖτο ἐν μέρει ἡ ἀταξία καὶ μεγάλη ἐν αὐτῷ διασπορά τῶν ἐγγραφῶν τῶν κατὰ καιροὺς ἐπισκόπων.

Τὴν ἀταξίαν ἐπέτεινεν ὁμολογουμένως ἡ ἀδυναμία ἢ ἴσως καὶ ποιά τις πρόνοια τοῦ ἐπισκόπου Γερασίμου, ὅστις δὲν ἠρέσθη εἰς τὰς ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ κώδικι ἐγγραφάς, ἀλλὰ τὰς σκέψεις, παρατηρήσεις καὶ κρίσεις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς ἐγγυὲς καὶ συγχρόνου ἐποχῆς του τὰς διεσκόρπισε καὶ τὰς διειτύπωσε εἰς τὰ κενὰ τοῦ κώδικος τῶν προκατόχων του. Τὴν συνεπλήρωσε δὲ ἡ κακόζηλος ἐπιμέλεια τῶν ἀμαθῶν ἐκείνων οἵτινες ὥς ἀβάκιον τῶν γραφικῶν γυμνασμάτων των ἐχρησιμοποίησαν τὰ φύλλα τοῦ Κώδικός μας.

Ἐκ τῶν νεωτέρων ἐγγράμματων ἐπισκόπων εἰς μόνον, ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἴχνους τῆς διαβάσεώς του ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς, ἐφιλοδόξησε νὰ μᾶς ἀφίση εἰς τὴν σελίδα 34 εἰς μνημόσυνον αἰῶνιον τὴν μεγαλόπρεπην δεσποτικὴν ὑπογραφήν του.

Αἱ ἐν τῷ κώδικι περιεχόμεναι ἐγγραφαὶ συμποσοῦνται εἰς ὀγδοήκοντα ἐννέα. Εἶνε δὲ πράξεις καὶ σημειώματα προερχόμενα τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπισκόπων, ἔστω καὶ ἀγραμμάτων. Καὶ ἄλλα μὲν φέρουσι σαφῆ χρονολογίαν καὶ ὑπογραφήν ἐπισκόπου· ἄλλα μόνον ὑπογραφήν· καὶ ἄλλα πάλιν φέρουν μὲν τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα τῶν κατὰ καιροὺς ἐπισκόπων οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ὑπογραφήν. Ἐξ ὧν δέκα μόνον ἐγγραφα προέρχονται ἐξ ἀγνώστων.

Ἐκ τῶν ἐπισκόπων τινὲς μὲν ὑπογράφονται ὡς Μέτρων καὶ Ἀθύρων, ἄλλοι ὡς Μέτρων ἢ Μερῶν καὶ Ἀθύρα καὶ ἐλάχιστοι ὡς Μερῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Γερασίμος. Πολλοὶ δὲ δὲν ἀπολείπουν πρὸ τοῦ τίτλου

¹⁾ Ἀνθ. Ἀλεξούδη Χρον. κατάλ. ἐν Νεολόγῳ ἐφ. Κηρύσεως 1892 Ἀπριλ. 30 Χριστ. Κνήτης Ἐκκλ. Ἀλ. 1909 σ. 408.

των νὰ προτάξουν: ταπεινὸς ἐπίσκοπος.

Αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἐπισκόπων εἶναι ὀλόγραφοι, σχεδὸν εὐανάγνωστοι. Δύο μόνον ὑπογράφουν διὰ μεγάλου μονογράμματος, ἐξ ὧν ὑπὸ τὸ ἐν ἀνεκαλύψαμεν τὸν Μαθουσίαν. Ὑπὸ τὸ ἄλλο ἴσως γὰρ κρύπτεται ὁ Μεθόδιος τὸν ὁποῖον ὁ Γεράσιμος τάσσει μετὰ τὸν Διονύσιον τὸν Α'.

Τὰ ἔγγραφα τοῦ κώδικος προκειμένου νὰ ἐκθέσωμεν ἐν συντομία τὴν ἔννοιαν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, ἐκρίναμεν σκόπιμον νὰ τὰ διακρίνωμεν.

Α'. Εἰς ἔγγραφα φέροντα χρονολογίαν καὶ ὑπογραφὴν Ἐπισκόπου ἢ καὶ Μητροπολίτου ¹⁾. Τοιαῦτα εἶναι τριάκοντα δύο καὶ κατανέμονται ὡς ἑξῆς:

1) ἐγκαίνια ναοῦ καὶ θεώρησις ἐξόδων οἰκοδομῆς αὐτοῦ	1
2) ἀπογραφαὶ σκευῶν Ἐπισκοπῆς ἢ ἐκκλησίας	3
3) κατάλογοι εἰσφορῶν ὑπὲρ τῆς Ἐπισκοπῆς	2
4) διακανονισμὸς προσόδου ἀκινήτου	1
5) πωλήσεις ἀκινήτων	4
6) δάνεια	2
7) διάλυσις μνηστείας	1
8) προικοσύμφωνα	1
9) ἄδεια γάμου	7
10) διαζύγια	9
11) λύσις ἀφορισμοῦ	1
12) ἀθώωσις ἱερέων	1

Β'. Εἰς ἔγγραφα ὑπογεγραμμένα μὲν παρ' Ἐπισκόπου ἀλλ' ἀχρονολόγητα. Τοιαῦτα εἶνε τέσσαρα.

1) μία ἐγκύκλιος πρὸς βοήθειαν ἀποπληρωμῆς χρέους ἐξαγορασθέντος αἰχμαλώτου ἐκ Μετρώων.

2) μιὰ δωρεά.

3) δύο χρεωστικὰ δι' ὧν βεβαιοῦνται αἱ ὀφειλαί.

Γ'. Εἰς ἔγγραφα γεγραμμένα μὲν παρ' ἐπισκόπων ²⁾, μὴ φέροντα ὅμως τὴν ὑπογραφὴν αὐτῶν, ἀλλ' ὑπογραφὰς ἄλλων κληρικῶν ἢ λαϊκῶν.

Τοιαῦτα εἶναι δεκαεννέα τὰ ἑξῆς.

1) ἀντίγραφα πατριαρχικῶν Γραμμάτων 3 ³⁾

¹⁾ Τοιαῦτα συναντῶμεν δύο μόνον. Τοῦ Ἡρακλείας Διονυσίου (1704) σελ. Κώδ. 52 καὶ τοῦ Ἡρακλείας Καλλινίκου τοῦ ἐκ Νάξου (1722) σ. Κ.88.

²⁾ Ἡ ἐκ τῆς χειρὸς τῶν ἐπισκόπων προέλευσις οὐτῶν μαρτυρεῖται ἐκ τῆς παρὰ βολῆς πρὸς τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα ἄλλων βεβαιωμένων ἐγγράφων ἐκείνων ἐν τῷ κώδικι.

³⁾ Τὰ δύο εἶναι τοῦ Πατρ. Ἱερεμίου Β' καὶ τὸ ἕτερον τοῦ Πατριάρχου Θεολήπτου Β'.

2) ἀπογραφή σκευῶν τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἐπισκοπῆς	1
3) πώλησις ἀκινήτων	1
4) δάνεια	2
5) δωρεὰ	1
6) ἄδεια γάμου	3
7) διαζύγια	5
8) διορισμοὶ ἱερέων	1
9) συμβιβασμοὶ	2

Δ'. Εἰς ἔγγραφα συντεταγμένα παρ' ἄλλων.

Καὶ τοιαῦτα ὡς εἵπομεν εἶναι δέκα ἀφορῶντα τὰ ἐξῆς :

1) ἀφιερώσεις πρὸς τὴν Ἐπισκοπὴν ἢ τὴν Ἐκκλησίαν	3
2) ἀπογραφή ἐκκειμένης κληρονομίας	1
3) διάλυσις ἀρραβῶνος	1
4) διαζύγια	2
5) καταγγελία κατὰ κληρικοῦ	1
6) δήλωσις ἐγκαταλείψεως συζύγου	1
7) δήλωσις μετανοίας ἱερέως	1

Ε' Εἰς ἰδιόχειρα Σημειώματα Ἐπισκόπων.

Τοιαῦτα εἶνε εἴκοσι τέσσαρα ἐξ ὧν τὰ δεκαῆξ τοῦ ἐπισκόπου Γερ-
σίμου.

Προέρχονται δὲ ταῦτα.

α) Ἐκ τοῦ Ἰωσήφ ἐν (1600) καὶ εἶναι κατάλογος προσηλώσεων πρὸς
τὴν ἐπισκοπὴν. ¹⁾

β) Ἐκ τοῦ Γεδεὼν δ' (1691). Καὶ τὸ μὲν ἐν ἀναφέρεται εἰς τὰ τῆς
χειροτονίας του καὶ εἰς τὰ ἐπακολουθήσαντα ἐκείνην ἔξοδά του· τὸ δὲ ἄλλο
εἶναι πίνακες τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς ἐπισκοπῆς. ²⁾

γ) Ἐκ τοῦ Μακαρίου (1695) ἐν ἀναφερόμενον εἰς τὰ τῆς χειροτονίας
του ³⁾.

δ) Ἐκ τοῦ ἐπισκόπου Νείλου (1697) δύο. Διὰ τοῦ ἐνὸς ἐκθέτει τὰ τῆς
χειροτονίας του καὶ τὰ τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὔρεν τὴν ἐπισκοπὴν ⁴⁾
διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐρμηνεύει τὰς λέξεις τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ Γαριζὰν καὶ
Γεβὰλ.

ε) Ἐκ τοῦ Μητροφάνους (1712) ἔν. δι' οὗ ἀφηγεῖται τὰ τῆς χειροτο-
νίας καὶ γεννεολογίας του ⁵⁾.

¹⁾ Κώδ. σελ. 35.

²⁾ Κώδ. σελ. 19.

³⁾ Κώδ. σελ. 27.

⁴⁾ Κώδ. σελ. 30 καὶ 69.

⁵⁾ Κώδ. σελ. 87 καὶ 14.

στ) Ἐκ τοῦ Σιλβέστρου (1732) ἐν ἀναφερόμενον καὶ αὐτὸ εἰς τὰ τῆς χειροτονίας του. ¹⁾

Καὶ τέλος δεκαεὶς ἐκ τῶν σημειώσεων εἶναι τοῦ διακεκριμένου ἱεράρχου Γερασίου. Ἐκτὸς τῶν δημοσιευθεισῶν ἤδη ὡς εἶδομεν ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ, ἄξια προσοχῆς εἶναι καὶ τὰ ἑξῆς. «Τὶ οὖν ἂν εἴποι τις περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν» ²⁾. Τὸ ἱστορικὸν τῆς κατὰ τὸ 1775 ἐπὶ Σουλτὰν Χαμὴτ κατεδαφίσεως τῶν ἀνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς ἀνεγερθεισῶν καὶ ἀνακαινισθεισῶν ἐκκλησιῶν, ὅπου τὴν αἰτίαν τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης συμφορᾶς τὴν ἀποδίδει εὐσχήμως εἰς τοὺς ἰθύνοντας τὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐκφράζεται μετὰ πικρίας διὰ τὴν κρατοῦσαν στενὴν ἀντίληψιν περὶ τῶν καθηκόντων τῆς ἐκκλησίας λέγων μεταξὺ ἄλλων:

«Ἐπειδὴ εἶναι μία κατάχρησις ἡ σημερινὴ τῶν ἐκκλησιῶν κατάστασις. Καὶ ἂν λαλήσῃ τινὰς πῶς ἡ τῶν δίσκων ἀπαίτησις καὶ ὁ πολὺς τῶν χριστιανῶν ζῆλος εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ ἀσημένια πολυκάνδηλα καὶ ἡ ἄλλη πολυτέλεια ὅπου ἐξιστῶσι τοὺς χριστιανούς. Εἶναι μία φανερά δυσειδαιμονία. Ἐκεῖνος ὅπου τὸ εἰπῆ γίνεται ἄθεος καὶ ἀσεβής. Καὶ νὰ δώσουν ἀπόφασιν νὰ θανατωθῇ ὁ τοιοῦτος εἶναι ὅλοι τοὺς ἔτοιμοι. Οἱ ἱερεῖς ὅχι νὰ τρέφονται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ νὰ διδῇ ἕνα τόσον.

Καὶ ἂν λαλήσῃ τινὰς. Ἐγίνε μία αἰχμαλωσία τοῦ γένους καὶ καμμία ἐκκλησία δὲν ἠλευθέρωσε κανένα. Προτιμῶσι τὰ ἀσημικά παρὰ τὰς κινδυνεύουσας ἀνηλίκους ψυχάς. Κοντὰ εἰς τὸν ἀθεϊσμὸν εὗρίσκεται ἐκεῖνος ὅπου λέγει τοιαῦτα.

Ἄν τύχη νὰ κάμῃ τοιαύτην οἰκονομίαν τινὰς καὶ πωλήσῃ κανδήλας ἢ δώσῃ ἄσπρα καὶ ἀγοράσῃ κανένα σκλάβον κατηγορημένος καὶ διωγμένος. Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν ὁμήγυριν τῶν χρησίμων. Τέτοιοι εἶναι οἱ σημερινοὶ Χριστιανοί ³⁾. Τὰ περὶ Ἀντικῆς ἐκκλησίας ⁴⁾ καὶ ἄλλα τινά.

Ἡμεῖς ἐκ τῶν σημειώσεων τοῦ Γερασίου θὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὸν χρονολογικὸν κατάλογον τῶν ἐν Μέτραις ἀρχιερέων. Ἀλλὰ πρὶν ἢ κλείσωμεν τὴν παρένθεσιν ἡμῶν τῆς ἐπεμβάσεως εἰς ξένον πρὸς ἡμᾶς θέμα, ἃς παραθέσωμεν χάριν ποικιλίας καὶ ὀλίγα τινὰ ἐκ τῶν τοῦ κώδικος. Εἰς μερικὰ αὐτῶν ὡς σημειοῦται ἐτηρήθη ἡ ὁρθογραφία τοῦ πρωτοτύπου.

Σελ. 8 κώδ. κατὰ πιστὴν ἀντιγραφὴν.
ἠνδικτιὸνος θ'.

† κατὰ τὴν σήμερ'' ἡμέρα ἡτῆς ἔς'' λα' τοῦ διῆβρίου
μινὸς καὶ ἡμέραςσαβάτο ἐλθὼν ὁ Π π κὺρ ἀνδρέας τῇ ἐμῇ τάπει-

¹⁾ Κώδ. σελ. 88.

²⁾ Κώδ. 46—47.

³⁾ Κώδ. σ. 18, 19 καὶ 27.

⁴⁾ Κώδ. σελ. 51.

νότητα και ἐλάλησεν ἡμῖν· ἥνὰ ἀπέλθω σωματικὸς πρὸς τὸν δημίτριον τοῦ μακρῆνηκῶλα τὸν υἱὸν και ἐξαγορεύσω αὐτὸ ὅς ἡ νόμη διακελεύουσι· κἀγὼ ὅς σὺ κῆπάρχῃμη πρῖκος πρῖ! ἐντηῆμῶπολητή· ὑπήγα αὐτός μου σωματικὸς εἰς τ' ἡκῆαν αὐτοῦ και ἐξαγόρευσα αὐτὸν σῶαν ἔχουσα τὰς φρένας αὐτοῦ. ἀπαφήκαι εἰς τ' ἀγιοτάτη ἡμῶν ἐπισκοπῇν. ἀμπέλη ὄν χη-ληάδω δύο κλήματα· ὁπουάνβοῦλη—μετὰ γνόμην τῆς μρῖ αὐτοῦ. και τῆς γυναικὸς αὐτοῦ—ἐνόπιον τὸν τημιῶτάτον κληρικὸν—τὸν ἐκήσαι εὐρησκο-μέν· π π κὺρ μηχῆλ· και οἰκονόμου· π π ἄνδρέου· και νομοφύλακος· και τοῦ θείου αὐτοῦ γεῶργου και στεφάνουτζουνῆ· και ὅς τις εἴη ἐκείνος ἡσκάνδαλῆσε ἡξελεῶσας αὐτῶ· ἐκ τοῦ ναοῦ αὐτόν· ἔστω ἀφορ' ἰμένος· και ἀσυγχῶρετος· και μετὰ θάνατον ἄλλητος· και ἡμερῆς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προ-δότουνοιοῦδα.

† ὁ μετρῶν κα αθυρα Λιονύσιος

Σελ. 50 κώδ. κατὰ π. ἀντιγραφῇ

† προκαθημευ τῆς ὑμῶν ταπεινότητος ἐλθῶν ὁ κηρίτζη γωργιλὰς και ἔγραψεν τὸ σπῖν ὁπου ἀγόρασέ ἀπὸ τοῦ κυρία τοῦ δαέλου ταπεδία λεγόμενα τοῦνα ἀργηρό τονᾶλον μηχαῖλο και τ' ἀδελφὴ τους τ' ῥοδηνῆ και απο ἐμρά τους τ' παλασηστοῦ και τὸ ἔδωσε ποικατ' κόρι τουτ' μητόρια—να το ἔχη με τ' ὑγία τους ἀνώγεα δύο και τωαχῶνθη ὁπουεῖνε στοῦκολυβά σιμά· και τὸν ληνὸ και τὸ περιβόλη ὅλο να το ἔχη με τ' ὑγία τους δια-πρῖ τοις—και νὰ μὴν ἔχουν νὰ κάμουτα ἄλλα πεδία ἀποκήνοτοσπίτι τήπο-τη και τὸ μαγαζῆ να εἶνε δικόμου και εἰς τοῦτο ἐγράφη και στὸν πορὸν κόνδα—ἐνετι ἄχμη ἀπρὸ κλήσου ιδ.

ἰνδεικτῖονσι 1

Εἶνε τοσπίτι σιμά στ' ἐπισκόπ † μέτρο νεόφυτον

Κώδ. Σελ. 30

αχψζ'. Φεβρουαρίου πρώτη τῇ ἁγία και μεγάλη τεσσαρακοστῇ τὴν ἡμέραν τῶν ἁγίων θεοδώρων ἐγενεν ἡ χειροτονία και ἤλθαμεν εἰς ταῖς Μέτραις Φεβρουαρίου ὁκτώ και ἤρξαμεν τὴν Ἐπισκοπὴν βουλιασμένην ὡσάν δέν ἤθελεν ὅμως μέ τὴν θείαν πρόνοιαν και δεύτερον μέ τὴν βοήθειαν τῆς Παναγίας ἐκαλοπίσαμεν τὴν ὅσον ἦτο τὸ δυνατόν μας. † ὁ Μέτρων και Ἀθύρας Νεῖλος—τόσον ἄφησαν και ἐχάλασεν ὥστε ὁ κὺρ Γεδεῶν και κὺρ Μικάριος ἐκάθησαν ἔξω εἰς τὸ μαχαλά και ἄφησαν τὴν Ἐπισκοπὴν και ἔμπαιναν οἱ σκύλοι ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος και ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Μὲ ὅλον τοῦτο δόξα τῷ ἁγίῳ θεῷ ἡμῶν ἡμῶν ὅπου μᾶς ἔδωσε νόη-σιν καλήν.

Κώδ. σελ. 75.

† Προκαθήμενης ἡμῶν ταπεινότητος συνεδριαζόντων τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν ἐλθὼν ὁ Παναγιώτης ἀπὸ χώραν ὠξέκλησι ἐπαρχίας Φιλιππουπόλεως, ζητῶν λαβεῖν δεύτην γυναῖκα ἐκ τῆς ἐπαρχίας μίς. Ἐμεῖς μὴ θέλοντες δοῦναι θέλημα ἤφερον μάρτυρας καὶ ἐμαρτύρησαν πῶς τὴν ἐπῆρε Τοῦρκος τοῦ Σούμπαση ὁ γραμματικὸς διὰ γυναῖκά του. Καὶ ἔτσι ἐβάλαμεν ὁμοφύριον καὶ πετραχήλιον καὶ ἀφωρίσαμεν αὐτοὺς καὶ εὐαγγελικὸν ὄρκον.

Καὶ ἐμαρτύρησαν ὅτι ἔτσι εἶνε ἡ ἀλήθεια. Καὶ εἰς τοῦτο ἐδώσαμεν ἄδειαν λαβεῖν δεύτην γυναῖκα Μαρίαν ἐκ τῆς Ἐπαρχίας μας. Καὶ εἰς τοῦτο ἐγράφη ἐν τῷ παρόντι κόνδικι ἐν ἔτει αχμη! ἐν μηνὶ Δεκεβρίου ε' Ἰνδ. α'

† Μέτρων Νεόφυτος

Δημήτρης μάρτυρας ἀπὸ τῆ χώρα ἐκείνη υἱὸς Βλάκοιάσκαρις ὅπου ἔχει τὸ τζεφθελίκι ἐκεῖ.

† Γεώργιος ἱερεὺς σακελλάριος

† Ἰωάννης ἱερεὺς χαρτοφύλαξ

κ. ἄ.

Σελ. 79 κατὰ πιστὴν ἀντιγραφὴν.

Ἐν ἔτει ἔτος 1664

† προκαθομιᾶν τοῦ ἐμῆς ταπεινότητος σουν δοιαζόντων καὶ τον ἐβλαβεράτον κλοῖροκὸν 2 ὑεραῖον ἐλθὼν ὁ Θεοδωρὴς με τα τη σηβοίων του την ζοιπουλία ὑκία θέλοισι καὶ βοῦλίσσι κατέπροστε τονε βλαβεστάτον κληρικὸν καὶ τον τοῖμιωτάτων νερεὸν καὶ ἔστρεξαν καὶ ωθεδορίς καὶ ὁ ζοιπουλία καὶ ἐχωροίστικαν ἀναμεταξοι καὶ εἰς τοῦτο ἐδόσαμ' καὶ μὴ ἀδια μέχον ταῖς σοιναλοῖ λούς τοῦτοι καὶ εἰς τοῦτο κατεσρόθη εἰς τὸν τοιμοιτάτον κληρικὸν καὶ εἰς τοὺς ἐβλαβεράτους ὑερες εἰς το κοτοικα.

† Τιμόθεος.

Κώδ. Σελ. 93.

† Τὴν σήμερον ἡμῶν προκαθήμενου τῆς ἡμῶν ταπεινότητος καὶ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν ἐλθὼν ὁ Θεόδωρος ἀπὸ Μωρητῆ τῆς Κάλαβρυτας ἀπὸ χωρίον λεγόμενον τοῦ Μηνᾶ. καὶ ἐζήτησεν λαβεῖν γυναῖκα εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας. Καὶ ἐξητήσαμεν τον ἵνα μὴ ἔχη ἑτέραν γυναῖκα καὶ ὁμολόγησε μέ βίφος ἀφορισμοῦ. Πᾶς ἐπάντρεψάν τον οἱ γονεοὶ του. ἀμὴ αὐτὸς ἦταν ἀνήλικος καὶ δὲν ἐγνώριζεν. καὶ ἐδωσάν τον γυναῖκα ἐπτάπαιδι γρηά. καὶ διὰ τὸ θέλημα τοῦ ἀγὰ τοῦ Ὁστιά καὶ τὴν βίαν ἐκείνου. Δίδομέν τον ἄδειαν λαβεῖν ἑτέραν γυναῖκα νόμιμον.

Καὶ εἰς τοῦτο ἐστρώθη ἐν τῇ παρόντι κόνδικι ἐν ἔτει αχλβ'.

† Μέτρων καὶ Ἀθύρων Ἱερόθεος.

† Ἀναστάσιος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος μέτρων.

† Θεοδωρὴς τοῦ Θωμᾶ † Διμίτρης τοῦ Ἰωάννου.

† Ἀντόνης τοῦ Παπᾶ.

Κώδ. Σελ. 14.

† αψα΄. Μαΐου κ' ἐξηροτονίθηκα ἐπίσκοπος Μέρων και Ἀθύρα Μητροφάνης. εὐρῆκα στήν Ἐπισκοπή ἕνα γκούμη πέρνει ἕνα μέτρο. ἕτερον γκούμη και ἕτερον ἕνα τέντζερεν πέρνει νερό τρεῖς ὀκάδες ἕτερον μικρούτσικον πέρνει νερό τρεῖς ὀκάδες ἕτερον μικρούτσικον πέρνει νερόν μιᾷ ὀκά. ἕνα καζανόπλο ὀκάδες τρεῖς κοί μισή. ἕνα παλαιὸ ἀγγεῖο ὅπου ἀναλύουν κερὰ μιᾷ ὀκά και ἑκατὸ δράμια και μιᾷ κεψέ και ἕν στῶμα και ἕνα χαλὶ παλαιὸ πολὺ και ἕνα χαλὶ τουρκικὸ ὅπου πρὸσκυνοῦν ἀπάνω και ἕνα χουλιάρη τζιμισιρένιον και ἕνα ποτήρι. Καί στο μαγαζὶ δύο βουτζία παλαιὰ πολλὰ πέρνουνε ἀπὸ μέτρα 2. και μιᾷ βουτζέλα παλαιὰ διὰ κριθάρι εἶνε και ὄχι καλὸ.

Σελ. 19 κατὰ πιστὴν ἀντιγραφὴν.

† 1691 — σεπτεβρίω — 6 ἡμέρα κυριακὴ εἰς τὸ μετόχι, τῶν σεναιτιῶν — ἐξηροτονίθηκα, ἀρχιερε, ὄντ' πρῶστὸς ὁ ἅγιος Ἡρακλ' και ἕτεροι δύο ἀρχιερεῖς και ἠύραμεν χρὸς, γρ. 900 εἴγουν ἐνακώσια, τὰ ὁποῖα εἶνα ὅλλα χρὸ τοῦ πρῶμοῦ, ἐπισηπου διουσίου, ἀνποτε γὰ μᾶς ἀξιώση ὁ κύρ νὰ κάμωμε τὴ διόρθωσιν καθὼς ἀγαποῦμεν ἡμεῖς και ὅλλοι οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχί.

† ταπεινὸς ἐπίσκοπος μερών Γεδεών

Σελ. 33.

† Προκαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος μετὰ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν και ἱερέων ἦλθεν ὁ Γεώργιος τοῦ Ἰωάννου ὁ ποτὲ παράνομος. Καί ἐζήτηι μετάνοιαν ὥραϊαν. Καί ἐμετανόησεν ἐξ ὅλης καρδίας ὅτι ἐχωρίσθη τῆς γυναικὸς ὅπου εἶχεν παρὰ νόμῳ. Βλέποντας και ἡμεῖς τὴν καλὴν του προαίρεσιν και τὴν καθαρὴν μετάνοιαν και ἐξομολόγησιν. ἐδέχθη καμὲν τον και ἐβάλαμεν τον εἰς ἀφορισμὸν και αὐτόν και τὴν γυναῖκα εἰς ἀφορισμὸν και εὐαγγελικὸν ὄρκον. ὅπου λές νὰ μὴν εὐρεθῇ μετὰ τὴν εἰς ἀμαρτίαν. Καί εἰς τοῦτο τὸν ἐσυγχωρήσαμεν νὰ εἶνε με τοὺς χριστιανούς και νὰ σβένει εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τὴν χριστιανικὴν τάξιν. Καί εἰς τοῦτο ἐγράφη ἐν τῷ παρόντι κόνδικι τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Μέρων και Ἀθύρα Ἐν ἔτει αῗλξ' Ἰνδικτ. Ε.

† Μέρων και Ἀθύρων Ἱερόθεος

† Κωνσταντῖνος σκυεοφύλακας και οἰκονόμος

† πρῶτόπαπας και σκυεοφύλαξ

κ. ἄλ.

Κώδ. Σελ. 88.

† Ἀρχιεράτευσα εἰς τὰ ἀψαγ' Μαῖω διὰ χειρὸς τοῦ ἡμετέρου γέροντος ἁγίου Ἡρακλείας κυρίου κυρίου Καλλινίκου. Παραίτησιν ἔδωσα τοῦ πρὸ ἐμοῦ κύρ Μητροφάνους γρόσια πεντακόσια. Ἀναδεξάμην και παρ' αὐτοῦ χρὸς γρόσια 500 ἦτοι πεντακόσια. Τῶν μπισταντζίδων

γρόσια 200 καὶ τοῦ ἄρχοντος κυρίτσι Ἀθανασάκι κιοιρτζήμασι γρόσια 300 ἦτοι τριακόσια. Ἔδωσα εἰς τὴν νέαν οἰκοδομὴν τῆς ἐπισκοπῆς τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν κελλίων γρόσια 500 ἦτοι πεντακόσια. Καὶ δύο πουργιὰ παρὰ ἐβδομήντα πέντε γρόσια ἤγουν ἐνεακόσια εἴκοσι πέντε γρόσια εἰς τὴν χειροτονίαν μου καὶ εἰς ἔξοδα ἦτοι πεσκέσια καὶ ἐτέρων ἐξόδων. Μὲ ἔγιναν τὰ πάντα πουργιὰ τέσσαρα καὶ γρόσια 425 ἤγουν τετρακόσια εἴκοσι πέντε. Ἦλθα εἰς τὴν ἐπιτροπὴν Ἰουνίου β' καὶ τὴν εὐρῆκα γεγυμνωμένα παντελῶς μέχρι καὶ τῶν καρφίων ἀπὸ ταῖς θέσεις· τὰ ἐπῆρεν ὁ πρὸ ἐμοῦ κύρ Μητροφάνης. Καὶ ἄφισε μόνον ἓνα χαλί μικρὸν ζιντζιαντὲ καταξεσκιμένον παμπάλαιον καὶ ἓνα μεντεράκι μικρὸν καὶ ἓνα καζανάκι τρήπιον. Καὶ ἔστω εἰς φανέρωσιν.

Ἐπὶ ἔτος ,αψκγ' Μαῖω

† ὁ Μέτρων καὶ Ἀθύρα Σίλβεστρος

Κώδ. Σελ. 88.

Σίλβεστρος ὁ Στανιμαχώτης τοῦ χωρίου τῆς Φιλιππουπόλεως ἐπαρχίας, δούλος τοῦ κύρ Καλλινίκου. Οὗτος εἶχε τὸ τῆς κεφαλῆς δέρμα μετὰ τῶν τριῶν ξεκολλημένον ἀπὸ τὸ κοκκαλιον τοῦ κρανίου διότι ὁ κύρ Καλλινίκος καθημέραν ἀπὸ τὰς τριῶν τὸν ἐσήκωνε καὶ τὸν ἔρριπτε κατὰ γῆς. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ ἴδιος Σίλβεστρος ὡς εἶναι τοῦτο οὐχὶ φύσεως ἀλλὰ τῆς βίας καὶ τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν φιλεσχδικῶν χειρῶν τοῦ Καλλινίκου. Ἀποθανὼν ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αψμδ' Μαρτίου θ' μετὰ δὲ τρίτον ἔγινεν ἡ αὐτοῦ ἀνακομιδὴ παρὰ τοῦ μετὰ τρίτον ἔτος χρηματίσαντος ἐπισκόπου κυροῦ Μεθοδίου τοῦ νῦν Ὁρακλείας τοῦ καὶ ἐξαδέλφου μου. Καὶ ἐπρόσταξε νὰ τεθῶσι τὰ ὁστὰ αὐτοῦ ἔξω εἰς τὸ μπατζέν ὅπου εἶναι ἡ δάφναις ¹⁾).

Σελ. 87

Ἐτὸς ,αψιβ' ἦλθα ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν Ἰουνίου 15 καινούργιος ἐπίσκοπος Μητροφάνης Μέτρων καὶ Ἀθύρα καὶ ἡῦρα εἰς τὴν ἐπισκοπὴν δύο βαρέλια πέρουν ἀπὸ εἴκοσι πέντε μέτρα κρασί. Μιά βουτζέλα παλαιά καὶ μία βουτζέλα μισή ὅπου πατοῦν τὰ σταφύλια, ἓναν τεντζερὲ μεγάλο καὶ ἓνα μικρούτζικο ¹⁾² δκά καὶ δράμια ρ' δυὸ κιοῦμια τοῦ νεροῦ ἓνα καζανάκι καὶ ἓνα χάλκωμα ὅπου χύνουν κεριά μέ τῇ χουλιάρα καὶ ἓνα στρώμα καὶ ἓνα πολά παλαιό χαλί μικρὸ καὶ ἓνα ταλιούρη ἄσπρο καὶ ἓνα χουλιάρι καὶ ἄλλο ὄχι καὶ ἓνα ποτήρι καὶ τρία παλαιὰ σεντούκια τὸ ἓνα εἶχε μέσα δέκα δκάδες κάρβουνα. Ἀφότης ἔκαμεν παραιτήσι ὁ κύρ

¹⁾ Ἐκ τῶν σημειώσεων τοῦ ἐπισκόπου Γερασίμου.

Νεῖλος ἀπὸ νῆσο Ἄντρο Ἀψιὰ Μαῖου πρώτη. Ἐκαμε παραίτησι ἰνδικτιῶνος δ' καὶ ἐπῆρεν μέ τέχνη πονηρά τὸ μπατίκι τῆς Μέραις τῆς ἐπισκοπῆς γρόσια 120 ὅτε ἐφημέρευεν ὁ παπᾶ λάμπος καὶ ὁ παπᾶ Γιαννάκης τῆς Ε' ἰνδικτιῶνος καὶ σὰν χειροτονήθηκα ὕστερον τό ἔμαθα καὶ δὲν μπόρεσα νά κάμω τίποτες,

† Μέρων καὶ Ἀθύρα Μητροφάνης

Σελ. 83.

Ἔτος Ἀψιβ' ἐχειροτονήθηκα Μέρων καὶ Ἀθύρα Μητροφάνης Μαῖου 21. Ἡ πατρίδα μου ἀπὸ χωρίον Πρώτες. τοῦ Μανώλη γιού. Ἡ μητέρα μου Ρόδα μιὰ τοῦ Γιώργη Τζορμπατζῆ κόρη. Ἡ μετάνοια μου εἰς τὸ Ἅγιον ὄρος ἀπὸ τὴν ἀγίαν μονὴν τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ.

Σελ. 37.

Κατὰ τὸ ζῶκα' ἐν μηνί Δεκεμβρίου γ' τῇ ἐμῇ ταπεινότητι ἐλθοῦσα γυνὴ ὀνόματι Κυριάκω ζητῶν στεφανωθῆναι εἰς δεύτερον λαβεῖν ἄνδρα ὀνόματι Ἰωάννης τοῦ Νομικοῦ ἐκτός δὲ τῶν χωρίων τῆς ἐπαρχίας Μέραις. Ἡ δὲ αὐτὴ Κυριακὴ ἐκ τῆς Τριπολίτζας ἐλθοῦσα ἐκ νόμου ἡλικίαν ἔλαβεν ἄνδρα νόμιμον τὸν Κυριαζῆ τοῦ Στάθη ὀλίγον δὲ χρόνον ἐποίησε καὶ ἔτεκε παιδίον ἄνερ καὶ ἐτελεύτησε ὁ ἀνὴρ ὁμοίως δὲ καὶ γεννηθὲν παιδίον καὶ δὴ τό λοιπόν ἐκ τῆς πολλῆς πείρας εἶπε ὅτι θέλω γιὰ νάστε μοναχοί. καὶ οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ οὐδὲ εὐχὴν οὐδόλος ἔλαβεν, μόνον μέ μελωνωμένη. Ὑστερον ὡς εἶδομεν ἐζήτησε τοῦ λαβεῖν ἄνδρα. Αὐὸ ἐξετάσαμεν ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα καὶ ἐμαρτύρησαν πρῶτον δὲ ἐν ἱερομονάχοις πρωτοσύγγελος κύρ Νεκτάριος καὶ Πιευτινὸς (Ἐπιβατινός;), ὁ εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν βουλωμένο ἐφημέριος, καὶ ἄλλοι δὲ μετὰ βαρέως αὐτοῦ ἀφορισμοῦ καὶ ὄρκου ἐμαρτύρησαν τὸ ἀληθὲς δι' ὃ ἔδωσαμεν ἄδειαν καὶ ἔλαβε νόμιμον ἄνδρα ὡς εἴπωμεν ἰνδικ. α'.

Ταπεινός ἐπίσκοπος Μέρων καὶ Ἀθύρων μονόγραμμα ,)

Ἐνταῦθα τώρα μῆτε ὄνομα τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ βουλωμένου φαίνεται. τῆς ἀθλιότητος μεταξὺ τῶν ἐκατὸν ἐξήκοντα χρόνων νά μὴ φαίνεται κ' ἔχνη ἀρχαιότητος. λέγεται δὲ ὄνομα ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν τσεσμὲν ὡς φαίνονται καὶ μερικαῖς πέτραις²⁾.

1) Ὁ ὑπὸ τὸ μονόγραμμα εἶνε ὁ Μαθουμάλας.

2) Ἡ σημείωσις εἶναι τοῦ Γερασίου.

Σελ. 58.

† Κατὰ ἰδ' ¹⁾ ἔτος ἐν μηνὶ Μαίῳ ἰνδικτιῶνος α' ἡμέρα Κυριακὴ ἐλθὼν ὁ Σῖμος μετὰ τοῦ Ἑβραίου καὶ τοῦ Σωλόμενου καὶ τῆς γυναικὸς Μάλ-
κους εἰς τὴν αὐλὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπούλησεν τὸ ὀσπήτιόν του τὸν Σί-
μον δι' ἄσπρα χιλιάδες θ' καὶ ἐπῆρεν τὶς δ' καὶ ἀτόμειναν οἱ ε' νὰ τὶς
ἐδόσῃ τοῦ χρόνου τὴν πρωτομαγιά νὰ καθίσῃ μέσα ὁ Ἑβραῖος ἕως τὴν
πρωτομαγιάν, καὶ τότε νὰ πάρῃ τὶς ε' χιλιάδες καὶ νὰ ἔβγῃ καὶ τό σπῆτι
νὰ ἔνε τοῦ Σίμου. καὶ ἂν μετανοήσῃ ὁ Σῖμος νὰ χάν καὶ τὶς δ' χιλιάδες
τὰ ἄσπρα καὶ ἂν μετανοήσῃ ὁ Ἑβραῖος νὰ ἔνε τὸ σπῆτι τοῦ Σίμου χαμένο·
καὶ εἰς τοῦτο ἐγράφη διὰ τό βέβαιον ἐν τῷ παρῶν κώδικι ἐπέπροσθεν τῶν
ἀξιολπίστων μαρτύρων. εἰς πίστωσιν μαρτυροῦν.

† ὁ Μέτρων καὶ Ἀθύρων Γερμανός

† ὁ παπᾶ Οἰκονόμος † παπᾶ Μορφίνης

Σταμάτης διάκος. Μανωλήτζης. Θωμᾶς κανοιτζῆς

Θωμᾶς Χυτήρης. Ἀλέξης. Χαιρέτιος. Γρηγόρης κ. ἄλ.

† Κατὰ τὸ ἰβ' ἰνδικτιῶνος ἰβ' ἐν μηνὶ Γεναρίου ἰβ' ἡμέρα Σάββατο
ἔδωκε ὁ Γεώργιος ὁ Μυλωνᾶς ἄσπρα α' τὸν Ἰωάννην τοῦ παπᾶ θεολό-
γου τὸν υἱόν δι' ἀνάγκας τοῦ ἁγίου Δημητρίου δίχως κάματο καὶ ἕνα
μάρτυρες.

† Μέτρων καὶ Ἀθύρα Γερμανός. Μητροφάνης

Δημήτριος. Ζάμπογλου. Ἰωάννης Ταχύς

Δούκας. Γρηγόριος

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ¹⁾

Περιέχονται δέ ἐνταῦθα πράξεις καὶ λόγοι τῶν ἐν Μέτραις χρηματι-
σάντων ἀρχιερέων ἀξιολογώτατοι ὥς ἔστιν ἰδεῖν τῷ ἐπιμελῶς ἀναγνῶνα
θέλοντι, ἄρχεται δέ ἀπὸ Γερμανοῦ πρὸ ἑκατὸν ἐννενήκοντα χρόνων χρη-
ματίσαντες.

Μεθ' ὧν	Διονύσιος
εἶτα	Μεθόδιος
ἐπομένως	Γεδεών
ἐφεξῆς	Ἰερόθεος
ἀκολούθως	Μακάριος

¹⁾ Ἐχει παραλειφθῇ τὸ ζ. Ἡ παράλειψις αὕτη παρατηρεῖται καὶ εἰς ἄλλα
τινα ἔγγραφα τοῦ Γερμανοῦ.

²⁾ Κωδ. σελ. 83.

μετὰ τοῦτον	Ἰωσήφ
ἔπειτα	Ραφαήλ
ἀμέσως δὲ τούτου	Μανασῆς
ἄλλος τις	Ἰερόθεος
ὁ δὲ μετὰ τοῦτον	Νεόφυτος
παρὰ πόδας δέ	Τιμόθεος
κατόπιν	Παρθένος
ὑστερον δὲ	Διονύσιος
ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκ τῆς Ἀνδρου	Νεῖλος
καὶ ὁ Ἀπρωτήτης ὁ καὶ κασάπης	Μητροφάνης
εἶτα καὶ ὁ Στανιμαχιώτης	Σίλβεστρος
ὑστερον δὲ διεδέξατο	Δωρόθεος
μετὰ τοῦτον δὲ ὁ κύρ	Μεθόδιος
εἶτα ἐγώ	Γεράσιμος

Καὶ κλείει ὁ κατάλογός του μέ τήν ἀπέναντι ιδιόχειρον σημείωσίν του.

Κατὰ τὸ αψξά' (1761) Φεβρουαρίου α' χειροτονηθεὶς παρὰ τοῦ κύρ Μεθοδίου Ἡρακλείας τοῦ καὶ ἐξαδέλφου μου.

Εἰς τὸν ἀνωτέρω κατάλογον προστέθησαν δι' ἄλλης χειρός τὰ ἑξῆς:

παρὰ πόδας ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ	Σωφρόνιος
μεθ' ὃν ὁ ἀνεψιός αὐτῶν	Μελέτιος
ὑστερον δ' ἐγώ	Γαβριήλ

καὶ ἐξακολουθοῦν νέαι προσθήκαι εἰς τὸν κατάλογον ὡς ἀκολουθῶς:

Ὁ δὲ κύρ Γαβριήλ προβιβασθεὶς εἰς τήν ἀρχιεπισκοπὴν Σκοπίων, ἀφῆκε τὴν ἐπισκοπὴν ἣν καὶ ἀνεδέχθη τῷ αὐλβ' (1832) ὁ κύρ Θεόκλητος.

κατόπιν ὁ ἐκ Πανίδου Ζαχαρίας 1845—1861

καὶ πάλιν ὁ Σάμιος Θεόκλητος 1861—1865

τούτου θανόντος ὁ ἐξ Αὐδημίου Ἀνθιμος

Ἐν τούτοις παρὰ ταῦτα ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐγγράφων τοῦ κώδικος προκύπτει ὅτι ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς Μετρῶν διῆλθον ἀπὸ τοῦ 1577 καὶ ἐφ' ἑξῆς κατὰ χρονολογικὴν σειράν, ἐκτὸς τοῦ ἀχρονολογήτου καὶ ὑπὸ μονόγραμμα κεκαλλυμμένου ἐπισκόπου, οἱ κάτωθι δεκαεπτὰ Ἐπίσκοποι ἐξ ὧν εἰς δις καὶ ἕτερος τρίς.

Π ρ ά ξ ε ι ς

Ὑπογεγραμ. ἀνυπόγραφ. Παρατηρ.

Διονύσιος	1577—1581	1	3
Γερμανὸς	1582—1587	6	8

Θ ρ α κ ι κ ἂ Ε'

Μαθουσάλας ¹⁾	1593	1		τὸ α΄
Μανασῆς	1598	1	2	
Ἱερόθεος	1600	1		τὸ α΄
Ἰωσήφ	1604—1610	3		
Μαθουσάλας	1613	1		τὸ β΄
Παρθένιος	1614	1		
Μαθουσάλας	1616—1618	2		τὸ γ΄
Ἱερόθεος	1632—1646	3	2	τὸ β΄
Νεόφυτος	1648	2		
Τιμόθεος	1649—1664	4		
Ραφαήλ	1676	1		
Ἀνθιμος ²⁾	1683	1		
Διονύσιος	1685	1		
Γεδεών	1691	1	2	
Μακάριος	1965	1		
Νεῖλος	1697—1711	3		
Μητροφάνης	1712—1722	1		
καὶ Σίλβεστρος	1728—1744	1		

Εἰς τὴν σειρὰν ὅμως τῶν Ἐπισκόπων, δεόν ἀπαραιτήτως νὰ συγκαταριθμῆσωμεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων τοῦ κώδικος τὸν Γεράσιμον (1761—1783) μετὰ τῶν δύο προκατόχων τοῦ Δωροθέου καὶ κύρ Μεθοδίου καθὼς καὶ τὸν Γαβριήλ μετὰ τῶν δύο παρομοίων τοῦ τοῦ Σωφρονίου καὶ Μελετίου. Θὰ ἦτο λίαν τολμηρὸν νὰ ἀμφισβητήσωμεν τὴν ἀκρίβειαν τῶν τῶν πληροφοριῶν τῶν δύο ἐκείνων κληρικῶν διὰ τοὺς ἀμέσους προκατόχους των.

ΜΙΑΤ. ΣΑΡΑΝΤΗΣ

¹⁾ Τὸ ὄνομα τοῦ Μαθουσάλα, ὅστις ὑπογράφει διὰ μονογράμματος, μᾶς τὸ ἀποκαλύπτει τὸ πραγματικὸν τοῦ Παρθενίου. Κώδ. σ. 37 β΄.

²⁾ Περὶ Ἀνθίμου γίνεται μνεία καὶ εἰς τὴν σελ. 41 τοῦ Κώδ.